Prin utilizarea parodiei şi a pastişei, autorul romanului *Un veac de singurătate* se desprinde de antecesorii săi şi justifică încadrarea pe care critica literară i-a făcut-o operei sale în interiorul esteticii post-moderne. Însă apropierea de ideile lui Borges este subliniată prin preluarea poziţiei critice a lui Mario Vargas Llosa, care vorbeşte despre „tensiunile dintre formă şi conţinut care marchează o relaţie textuală extraordinar configurată între opera celor doi mari scriitori latino-americani, marea reuşită din romanul *Un veac de singurătate* fiind aceea de a pune în acord artificiile verbale borgesiene, realităţile sale intelectual-imaginare, cu dimensiunile unei literaturi întemeiate pe realitatea cea mai reală" (p. 293).

La fel ca predecesorii săi, mai ales precum Carpentier, Marquez îmbină istoria, ca simbol al conştiinţei critice, cu mitul, înţeles ca expresie a originilor, povestea familiei Buendia rescriind, în nota unui mit degradat, pe cea a intregului continent sudic. Meritul scriitorului este însă acela de a fi reuşit să înglobeze în praxisul textual ideile teoretice pe care se sprijină realismul magic. Astfel, personajele din romanul *Un veac de singurătate* vorbesc despre povestirea unor „fapte reale în care nu crede nimeni", despre distrugerea realităţii şi reconstrucţia ei prin intermediul limbajului, despre semnele prevestitoare ale unei căderi iminente, dar introduc şi mai multe tipuri de miraculos care, în concepţia preluată de Rodica Grigore de la Cristopher Warnes, pun la un loc atât credinţa specifică lui Carpentier sau lui Asturias, cât şi ireverenţiozitatea borgesiană. Tot de tipul specific de realism magic pe care îl practică Marquez ţine şi hiperbolizarea unor trăsături care transformă lumea într-un univers coşmaresc, dominat de păcat şi de boală, şi care se îndreaptă, într-o serie de viziuni premonitorii, către finalul de sorginte apocaliptică, în care timpul aparent linear îşi demonstrează ciclicitatea.

Caracterizat prin dialogul care se stabileşte între istorie şi ficţiune, prin încifrarea simbolică a textului, care transformă proza într-un adevărat labirint al semnificaţiilor, prin repetarea şi recontextualizarea scrierilor cu vocaţie întemeietoare sau care evocă perioade de strălucire ale continentului Sud-American, prin căutarea originilor în interiorul unui act de „mimetism falsificator", romanul lui Marquez, la modul general, devine nu doar cea mai înaltă expresie a realismului magic, înţeles în calitatea sa de estetică, ci singura imagine completă şi veridică a Arhivei.

Departe de a stabili adevărul absolut, lucrarea Rodicăi Grigore este un pas important în înţelegerea oximoronicului concept/ realităţi a realismului magic.

Elena BĂICEANU (PÂRLOG)
Universitatea „Ştefan cel Mare", Suceava

Ionuţ Geană, *Construcţii verbale prepoziţionale în limba română*, Editura Universităţii din Bucureşti, 2013, 264 p.

Fiind la origine o cercetare doctorală, cartea lui Ionuţ Geană, apărută sub girul prestigios al Editura Universităţii din Bucureşti, abordează sistematic problema construcţiilor verbale cu prepoziţii în limba română, din perspectiva teoriei generative, cu ecouri în literatura de specialitate românească.

Organizată în două părţi, lucrarea urmăreşte traiectoria clasică a unei cercetări întreprinse în vederea îmbogăţirii cunoaşterii, după o firească expunere sintetică a stadiului actual al achiziţiilor din domeniul investigat. Prepoziţia, ca parte de vorbire neflexibilă, dotată cu capacitate de recţiune şi marcă sintactică şi morfologică, constituie unul dintre subiectele

BDD-R236 © 2016 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:55:55 UTC)

dificile şi complexe alese de autor, deşi coordonatele descierii acestei clase au fost trasate în gramatica românească modernă, cu rezolvări variate, dar uneori contradictorii. De aceea, se consideră în această lucrare că se impune mai întîi să se treacă în revistă ceea ce s-a realizat în principalele gramatici academice, cu referire la definirea, clasificarea şi funcţionarea prepoziţiei. În acest sens, se precizează că încă din gramatica academică a lui T. Cipariu se intuieşte „clasificarea prepoziţiilor în funcţionale şi lexicale, cu limitele de rigoare“ (p. 14), cu alte cuvinte, prepoziţiile au un semantism propriu şi/sau sînt mărci ale categoriei cazului. Cu această observaţie, Ionuţ Geană transmite şi propria opţiune (neargumentată) în raport cu disputa mai veche, dintre susţinătorii recunoaşterii unui sens lexical/ noţional la prepoziţie (Laura Vasiliu ş. a.) şi oponenţii acestei ipoteze (C. Dimitriu, de exemplu), împărtăşind prima dintre soluţii. O nedumerire avem totuşi în privinţa sintagmei terminologice *prepoziţie funcţională* (calchiată după bibliografia străină redactată în limba engleză) utilizată aici pentru a denumi exclusiv clasa prepoziţiilor abstracte (*a*, *de*, *pe* etc.): în condiţiile în care adjectivul *funcţional* are în lingvistică sensul de „element al limbii care are o funcţie în comunicare “, ne putem întreba dacă celelate prepoziţii, dotate cu sens lexical relaţional nu sînt şi ele «funcţionale», avînd şi ele un rol specific în discurs. De aceea, credem că o preluare mecanică a unui aparat terminologic şi conceptual nou, fără o adaptare şi o selecţie eficientă, poate crea confuzii şi nu satisface exigenţele unui demers ştiinţific clasic.

De la prima gramatică academică (1869, 1877), prin contribuţia altor lingvişti (pe care Ionuţ Geană nu-i menţionează), descrierea clasei prepoziţiei dobîndeşte o mare complexitate, astfel încît, în următoarele gramatici academice (1954, 1963, invocate aici) se poate constata că inventarul se îmbogăţeşte cu noi elemente, prepoziţiilor le sînt indicate semele cu o mare acurateţe, iar relaţia dintre nume, adjectiv, verb, adverb, prepoziţie şi determinant cunoaşte noi repartizări sintactice. Pentru claritatea demersului de sintetizare a principalelor orientări, autorul reproduce scheme, tabele şi din lucările altor specialişti (Laura Vasiliu 1961, C. Dominte 1970, Teodora Cristea 1975), precum şi perspectiva lexicografică, prin exemplificarea cu intrări de prepoziţii în DLR şi DEX. Referitor la maniera în care se definesc prepoziţiile în principalele dicţionare, autorul constată, pe buna dreptate, că în vreme ce DLR privilegiază definirea semantică, DEX operează cu precizări organizate după criteriul sintactic.

O secvenţă interesantă din lucrare reia problema distincţiei dintre complement şi circumstanţial în teoria sintaxei, distincţie formulată şi argumentată deja în gramatica românească (C. Dimitriu 2001, Rodica Nagy 2002, GLR II 2005), dar pe care autorul o tratează exclusiv din perspectiva gramaticii generative recente, punct de vedere promovat de şcoala lingvistică de la Bucureşti. Prin urmare, se pleacă de la ipoteza că adjunctul (numit şi *circumstanţial)* se distinge de complement (numit şi *argument*), pe baza apelului la un set de teste – suprimarea grupului prepoziţional, utilizarea proformelor verbale, apropierea/ depărtarea faţă de centru, recursivitatea şi coordonarea, teste care conduc la ideea generală că intr-un enunţ, **în principiu**, unele elemente sînt obligatorii pentru o comunicare minimă stabilă (complementele), iar altele sînt facultative, comutabile cu zero (circumstanţialele). Mai departe, autorul anunţă că, din clasa adjuncţilor şi din cea a complementelor, are în vedere pentru cercetarea sa numai construcţiile cu prepoziţii, numite în continuare *grupuri prepoziţionale complement*, respectiv, *grupuri prepoziţionale adjunct*, precizînd că orice grup prepoziţional argument este obiect prepoziţional cu diverse roluri tematice primite de la centrul verbal, iar grupul prepoziţional adjunct (cu funcţia de circumstanţial) primeşte roluri de la prepoziţia-centru (p. 41). Un statut special este atribuit în acest sens Instrumentalului, pe care autorul îl consideră la limita dintre adjunct şi argument, rol tematic realizat sintactic ca obiect intern (*Ion a sudat [cu aparatul de sudură] gardul.*), obiect prepoziţional (*Soldatul a fost rănit în război de o grenadă.*), obiect direct (*Ana foloseşte computerul pentru a comunica cu o prietenă.*) şi subiect (*Pixul acesta nu scrie bine*). (p.

BDD-R236 © 2016 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:55:55 UTC)

42). Opinia că există circumstanţiale instrumentale obligatorii nu este nouă, dar Ionuţ Geană reformulează această idee, din perspectiva gramaticii generative, considerînd că acesta constituie un adjunct rezultat din reguli de subcategorizare, legat strîns de verb, luînd parte la predicaţie, comportament ce se înscrie în seria trăsăturilor tipologice specifice românei, ca limbă orientată mai mult spre obiect decît spre subiect (opinie preluată de la Gabriela Pană Dindelegan). De altfel, şi comitativul este abordat în detaliu (p. 103-113), atît ca segment din cadrul grupului nominal, construit mai frecvent cu prepoziţia *cu* (în cadrul unui subiect multiplu), cît şi ca sociativ, în cadrul grupului verbal, construit cu aceeaşi prepoziţie precedată de *împreună*, *cu tot* sau *laolaltă*, în registrul vernacular, obligatoriu sau facultativ, în funcţie de valenţele verbului determinat.

Distincţiei dintre determinarea sintactică şi cea semantico-sintactică în analiza obiectului prepoziţional autorul îi găseşte o rezolvare (parţială, din punctul nostru de vedere) prin apelul la teoria fillmoriană a cazurilor, rafinată şi asimilată deja de cîteva decenii în teoria gramaticală românească şi promovată cu autoritate de GLR 2005: determinarea *semantico-sintactică*, ca trăsătură matricială inerentă a verbului (actanţială, circumstanţială ori predicativă), actualizată sau nu în context este considerată obligatorie, verbul impunînd roluri tematice şi restricţii formale determinantului, pe cînd determinarea *sintactică* poate avea statut obligatoriu sau facultativ, în funcţie de context, şi se poate organiza în forme diferite cu acelaşi rol tematic: *El coboară scările./ El coboară pe scări.*

Că autorul este la curent cu teoria rolurilor şi a cazurilor, cu ultimele achiziţii ale cercetării sintaxei, printr-o atentă actualizare a bibliografiei, este neîndoielnic, dar valorificarea acestor sugestii ar fi presupus, în opinia noastră, o necesară argumentare a selecţiei unor ipoteze de lucru. Uneori, prin mulţimea de idei reproduse şi derulate neutru, se întrezăreşte cu greu opţiunea autorului şi examinarea critică (a se vedea, de ex., p. 51-52).

Contribuţii personale valoroase aduce, însă, tînărul cercetător, în mai multe secvenţe ale lucrării recenzate de noi: de exemplu, identifică în clasa prepoziţiilor o subclasă mixtă, a prepoziţiilor semilexicale (+funcţionale şi +lexicale), care impun un caz determinantului şi îi atribuie acestuia un rol semantic, fiind cerute de verb, fără să-şi piardă sensul lexical. De asemenea, originală este şi ideea adaptării la studiul limbii române, a teoriei „scindării" grupurilor prepoziţionale (PP-split), formulată de C. Gorrie (2008). Apoi, prin examinarea atentă a clasei verbelor de mişcare (de deplasare, de mişcare, cauzative etc.) Ionuţ Geană ajunge la concluzia (previzibilă) că acestea au determinări eterogene din punct de vedere sintactic, concretizate şi prin determinanţi prepoziţionali şi că, în general, în asocierea dintre verb şi determinant contează atît trăsăturile semantice ale celor două elemente, cît şi restricţiile sintactice implicate de acestea şi de elementul prepoziţional. Se confirmă astfel o concluzie deja recunoscută de specilişti, că sintaxa fără componenta semantică nu este posibilă. De altfel, în descrierea acestor raporturi, ar trebui să se ţină seama şi de ceea ce E. Coşeriu numeşte *solidarităţi lexicale*, ca determinări semantice ale unui cuvînt prin intermediul unei clase, al unui arhilexem sau al unui lexem (determinări interne, sintagmatice, şi determinări externe, de tip paradigmatic) [E. Coşeriu, *Lexicalische Solidaritäten,* Poetica, I, 1967, p. 293-303].

Dincolo de finalitatea teoretică, atinsă prin idei şi argumente de actualitate, prin valorificarea unei bibliografii bogate, lucrarea recenzată se înscrie în seria acelor cercetări a căror dimensiune practică desăvîrşeşte şi motivează suplimentar efortul de realizare. Pornind de la DEX şi completînd seria cu elemente noi excerptate dintr-un corpus electronic (preluat de pe internet), Ionuţ Geană ataşează la sfîrşitul lucrării un lexicon al verbelor construite prepoziţional (cu determinant obligatoriu), oferindu-se astfel un ghid „în sprijinul studenţilor şi tuturor celor dornici să înveţe limba română" (p. 129), verbe însoţite de traducerea lor în limbile engleză şi franceză (de ex., *da = give//donner, în (mine), de (apă), din (mâini), peste (un pieton);*

BDD-R236 © 2016 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:55:55 UTC)

a se plia = hug, fit, mould//se mouler, se conformer, pe (care nu este înregistrat în DEX): *Mă pliez pe cerințele clientului.* (p. 213).

Rodica NAGY
Universitatea „Ştefan cel Mare", Suceava

Daniela Moldoveanu, *Poezia confesivă feminină*, Editura *Muzeului Literaturii Române,* Bucureşti, 2014

Lucrarea Danielei Moldoveanu, apărută la editura *Muzeului Literaturii Române,* în 2014, cu o prefaţă scrisă de prof. univ. dr. Gheorghe Manolache, îşi propune să trateze problema identităţii (*ipseităţii*) în contextul poeziei feminine a anilor '70 şi '80, pe o plajă literară destul de restrânsă deoarece autoarea îşi alege declarat, doar câteva volume – *Un război de o sută de ani*, *Aripa secretă* şi *Ateliere* ale Marianei Marin, *Aduceți verbele* şi *Loc psihic* ale Martei Petreu, *Urcarea muntelui* al Ilenei Mălăncioiu şi *Blindajul final* al Angelei Marinescu. Poezia feminină românească este analizată prin prisma influenţei poeziei confesive americane, aici fiind vehiculate nume precum: Sylvia Plath, Anne Sexton, sau John Berryman, dar privirea Danielei Moldoveanu se opreşte cu predilecţie asupra poezie Sylviei Plath, căreia îi va rezerva un capitolul separat al lucrării sale.

De ce tocmai *ipseitatea* ca temă? O justificare ar fi concentrarea postmodernismului pe ideea de antropocentrism şi biografism. Antropocentrismul apare aproape ca o necesitate ontologică. Individul, redus la funcţiile sale sociale, limitat de contextul epocii, trebuie să-şi reevalueze poziţia în univers, să redescopere sensul existenţei sale, asemenea *omului absurd* camusian. În această ipostază se deschide *o percepţie simultan-bimundană,* ca să folosim o expresie a prof. Gheorghe Manolache, din prefaţa cărţii, percepţie definită prin relaţia eului cu lumea exterioară, pe de o parte, iar, pe de altă parte, a eului cu el însuşi. „Astfel, existenţa presupune o continuă explorare a lumii dublată de efortul de a te înţelege pe tine însuţi şi de a regăsi un sens", afirma acelaşi prof. Manolache.

Un alt argument este tendinţa poeziei de a-şi schimba paradigma de la poezia modernistă, orientată spre expresie, limbaj, metaforă, la poezia autentică, confesivă, care se concentrează pe construirea unei identităţi estetizante, unui *corp de hârtie,* pe de o parte şi care textualizează lumea pe de altă parte. Schimbarea strategiilor artistice, senzaţia de sinceritate şi autenticitate pe care o transmite poezia postmodernă, tocmai prin latura ei confesivă, fac din aceasta o temă de interes pentru scriitura contemporană. Creionarea unor trăsături definitorii ale poeziei feminine româneşti, chiar mai mult, relaţionarea acesteia cu cea a modelului american, fac din lucrarea pe care o supunem analizei noastre, una de actualitate şi inedit în peisajul literar românesc. Rămâne de văzut însă, dacă demersul anunţat anterior şi justificat se cristalizează la fel de închegat în corpul tezei.

Studiul este structurat în patru capitole, din care primul reprezintă o incursiune, necesară de altfel, în poezia confesivă americană şi prin care se teoretizează astfel tocmai conceptul de confesivitate. Acest prim capitol este unul încărcat din punct de vedere teoretic, el transformându-se uşor într-o istorie a literaturii, din perioada anilor '60. Autoarea justifică orientarea literaturii spre confesivitate prin contextul socio-politic al epocii. În mod paradoxal, cel de-a II-lea Război Mondial a însemnat pentru fiinţa umană o experienţă care a provocat-o să-şi reevalueze coordonatele existenţei, dar şi coordonatele unei noi formule estetice, care să reprezinte şi să radiografieze frământările interioare, traumele morale post-conflagraţie, în care,

BDD-R236 © 2016 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:55:55 UTC)